

Stradivarius Encore

Petruța MĂNIUȚ

Filarmonica brașoveană – aflată la cea de-a 130-a stagiune simfonică – a inaugurat în luna martie a acestui an un proiect care se concentrează pe realizarea unor recitaluri camerale săptămânale în colaborare cu Muzeul „Casa Mureșenilor” din Brașov: **Salonul Muzical**. Desfășurarea recitalurilor în cadrul intim și profund marcat istoric al spațiului în care familia Mureșenilor a trăit și a cîtorit cultura brașoveană reprezintă o colaborare care reia repertoriul cameral în prim-planul artei locale, într-un an în care Filarmonica a ajuns la unul dintre cele mai importante momente aniversare ale sale. Recitalul prilejuit de prezența **viorii Stradivarius**, acompaniate de cuplul

admirabil de interpreți **Horia Mihail-Alexandru Tomescu** ne-a asigurat tuturor transportul într-un univers de care ne era dor: cel al unui public care fremătă la auzul unei sonorități de dincolo de secole. Avînd o sonoritate consistentă dar inefabilă, voluminoasă – și totuși delicată, vioara Stradivarius a fost cea care a însușit un repertoriu complex, diferit în cele două secțiuni ale sale: partea întâi a inclus sonate pentru vioară și pian semnate de W. Mozart și de L. Van Beethoven, cea de-a doua parte cuprinzînd lucrări de un fin rafinament atașat divertismentului cult – Schumann, Kreisler, Ceaikovski și Paganini. De dincolo de cuvinte, din spațiul privilegiat în care sălășluiesc doar metaforele, desfășurîndu-și existența lor inefabilă, spiritualizată, din țintul necuvintelor, din lumea în care

sunetele se convertesc în trăiri care părăsesc pragul lumii noastre, de acolo continuă să vorbească – peste veacuri – glasul inconfundabil al viorii Stradivarius. Și totuși... Și totuși, dacă această vioară nu ar fi însușită de spiritul muzical al violonistului Alexandru Tomescu – aflat în compania atît de elevată a pianistului Horia Mihail -, ea ar fi pe veci tăcută. Dacă nu ar fi viu glasul interior al personalității celui mai important violonist tînăr al României, dacă el nu ar fi cultivat în sine un demers complex de înțelegere și interpretare a muzicii, dacă nu ar răsuna în inima sa autenticitatea cu care se zămislește arta, vioara Stradivarius nu și-ar continua cîntul doar traversează secolele pînă în sufletele noastre. Ca și în viață, în artă omul sfințește vioara.

“Inoportun”
Universalitatea
olimpică a
ideologiei chineze

(urmărire din F1)

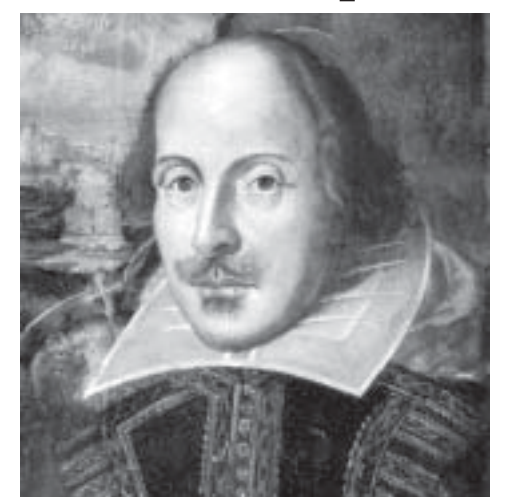
Răzvan IONESCU

În aceeași ordine de idei, ei bine, da, subliniez, în aceeași ordine de idei, aflăm că în seara zilei de 6 aprilie 2008, persoane necunoscute au profanat cea mai veche biserică din Balcani, biserica „Sf. Apostol Petru” din regiunea Novi Pazar a Serbiei, lăcaș ridicat în secolul al IX-lea și locul unde cneazul sîrb Ștefan avea să renunțe la tron pentru a se călugări la Muntele Athos unde, împreună cu fiul său Sava vor fi ctitori ai Mănăstirii Hilandar.

Și pentru că – slavă Domnului! - nu toate cele ce se petrec printe noi se află sub zodia funestului, să mai adăugăm că, miercuri 9 aprilie 2008, marele pianist Dan Grigore a susținut un concert de binefacere pentru copiii sîrbi din Kosovo.

Ce legătură există în tot acest „talmeș-balmeș” între respingerea prezenței Papei într-o universitate europeană și hăituirea Tibet-ului, „paza” flăcării olimpice și „paza” din Kosovo, ori scoaterea icoanelor și a religiei din școli și profanarea bisericii din Novi Pazar o vom afla desigur din opera viitoare a noilor kulturistici autohtoni, slujbași ai apartic-ului ideologic universitar ce și-au făcut din „spălutul ciorapiilor” în public, program estetic intru izbînzile kosovare ce stau să vină. Ori, cine știe, poate, al ideilor ciuce.

Ateliere de artă
dramatică la Festivalul
Internațional de
Teatru “Shakespeare”

Festivalul Internațional de Teatru “Shakespeare” - ediția 2008 va găzdui atelierul de artă dramatică “SAL”, sub coordonarea regizorului David Esrig, prin care se intenționează readucerea avangardei artistice în teatrul românesc, a declarat Emil Boroghina - directorul festivalului de la Craiova. Proiectul “SAL” a apărut în 2005 și a fost inițiat de Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică (UNATC) și Uniunea Teatrală din România, cu sprijinul Centrului de Proiecte Culturale al Municipiului București - ArCub. Proiectul își propune să readucă în teatrul românesc interesul pentru avangardă și pentru Shakespeare, numele său fiind dat de abrevierea expresiei germane “SprechActLab” (“Laboratorul actelor vorbirii”). “Ateliere de actorie sînt multe în lume, de actorie - din câte știu - nu s-au mai făcut în România. Dacă teatrul românesc își va valorifica și profesionaliza resursele, atunci ar putea deveni un ambasador important al realității românești”, a declarat David Esrig. Atelierul va începe la Craiova, în perioada 1 - 9 mai, odată cu debutul festivalului, urmînd să fie continuat la București. În vară, regizorul își va continua proiectul la cele două teatre din Sf. Gheorghe, cel maghiar și cel român. Atelierul, la care sînt invitați profesori din România, Germania și Franța, urmărește stimularea creativității și găsirea de noi talente ale artei teatrale românești. În 2007, manifestarea s-a desfășurat la Sibiu, sub auspiciile programului “Sibiu - Capitală Culturală Europeană”. David Esrig este fondatorul Academiei Athanor din Germania și unul dintre cei mai renumiți regizori și pedagogi români.

Caiet

Regula exercițiului critic

A.I. BRUMARU

Relația *criticii* cu *construcția* nu este o noutate, dintotdeauna critica fusese menită nu doar a corecta prin dezvăluire și analiză, dar și a instrui într-o perspectivă mai întinsă, unul din marii profesioniști ai genului la români socotind-o din această cauză „explicativă”, „superior didactică”. Firește, acest fel de a privi lucrurile se referă mai puțin la autori, cît la, să-i spunem, consumator, căruia (ca să-l parafrăzesc în continuare pe criticul invocat) i se va spori astfel, „exegetic”, cultura; poate și îndemnul la creație. Fiind vorba însă numai de autori,

esențială în preocuparea critică ar fi *intenția*, spre a judeca astfel rezultatele actului creator raportat la aceasta. În oricare dintre cazuri criticului i se cere a se feri de șablon și dogmatisme, adică de reducerea la cîteva principii inflexibile a orizontului supus cercetării. Ceea ce i se mai cere criticului, mai ales cînd e tînăr și, ca să zic așa, la început de carieră e *simțul critic*. Acesta nu ar fi, s-a spus, doar de domeniul emoției, înălțurînd de aici activitatea spirituală. Exterior sferei sensibilității, cu alte cuvinte psihologiei elementare, simțul critic se identifică mai degrabă „sentimentului de valoare pe care îl deșteaptă în noi”. Ar fi așadar un „sentiment estetic” de natură „normativă”: aceasta, la rîndu-i, fiind

atitudinea „în care spiritul își reprezintă faptul extern ca un produs posibil al propriei sale activități”. Dana Gliga (încă la masterat în Arte plastice, aflată, iată, la prima ei carte) și-a însușit din propria experiență (o parte din piesele volumului fiind tipărite, în vremea studenției, în revistele „Astra” și „Dealul melcilor” și, cele mai multe, în „Foaiete pentru Minte, Inimă și Literatură” din Brașov) aceste reguli ale exercițiului critic pe care, de exemplu, G.Călinescu - sintetizîndu-le ca mai sus preceptistic - le atribuia numai criticii literare, ele fiind însă, în realitate, ale tuturor artelor. Ea va considera așadar, vizionînd expoziții, nu doar tehnica, stilul, îndemînarea, talentul autorilor

etc. dar, în primul rînd, intenția, trăgînd de aici (însă prin colaborarea/coroborarea tuturor datelor) concluzii asupra vocației personalității în cauză. În același timp, spre a(-și) explicita în mai mare măsură intenția artiștilor și realizarea acesteia în lucrare, Dana Gliga însoțește în cuprinsul cărții foiletonul critic (o inovație, cred, a volumului de față) cu dialogul, deschis și pertinent, cu artiștii (în majoritatea împrejurărilor), cu profesorii de arte sau, mai rar, cu colecționarii și curatorii. Primul volum al Danei Gliga dă, de pe acum, seama de o evoluție decisă în domeniul a unui înzestrat comentator al artei plastice contemporane românești

Dimineața sîngerie a lumii

Liviu COMȘIA

Între volumele cu poeme postmoderniste care mi-au ajuns sub priviri, cartea **Danieliei Șontică**, „Vitați-vă prin mine” (Ed. Brumar, Timișoara, 2007) îmi pare cea mai cristalină în

construcția scenariului liric, în expresia ei stilistică, prin care sîntem conduși din sine spre sine pe o cale convulsivă, plină de întîmplări dureroase. Viața acestui volum se petrece în interiorul ființei, într-un loc în care liniștea a fost demult înlocuită de suferință. Leșirile în peisajul lumii moderne sînt cele care provoacă durerea prin diferențele imense între aspirație și realitate. Ba mai mult, de aștepta ori spaima blochează ieșirea: „Mereu vom trăi această fugă/ lăsînd în urma noastră/ somnul viitorului/ desprins ca o petală/ din piatra-mamă”. Sau, altădată, virtualul tînde să cuprindă existența, s-o supună, zbaterea de-a pași în afară fiind promițătoare: „El nu mai rostește cuvinte decît/ cu degetele pe tastatură/ ascultă-l cu milă/ arată-i cită lumină a rămas afară/ trimite-i o supernovă de binecuvîntări/ și tradu în limba lumii lui virtuale/cuvîntul iubire!”

Ceea ce impresionează e precizia cu care Daniela Șontică disecă, tranșează felia de viață interioară, nelăsînd prea mult spațiu mișcării: „Ei nu se opresc niciodată/ abia dacă își întorc privirile/ retina lor abia dacă mai ține mînte/ propriul colț de ochi”. Or, tocmai acest fapt duce implicit la creșterea

sentimentului de înstrăinare care, cu fiecare poem, devine dominant. „Iar eu să-l întreb:/ Sîntem frați, nu-i așa?”

Există apoi un alt element care concurează din plin la ceea ce numeam cristalinul versului Danieliei Șontică. Este vorba despre ironia care se insinuează, însoțindu-l pe cuvînt care alcătuiește versul. Nu este una senină, ci una încruntată, gravă: „Deși auzeam sevele urcîndu-ți din tălpi pînă-n inimă/ mă lasai printre cerșetori să împart sentimente/ de unică folosință”. Sau: „Treci cu șenila peste nervii mei/ înfloriți de dimineață/ în grădina cu porțile deschise/ către șerpia acestei dune de reci renunțări”.

Așa fiind, relațiile dintre oameni sînt afectate de depresie, provocatoare de mari dureri, opunînd morții doar dragostea: „Prelungirea durerii/ nu e decît o penumbra/ dar e bine în ea/ așa era în copilărie/ înainte de a fi știut că a mă îndrăgosti/ este singurul răspuns/ pentru fiecare mormînt/ din viermele aurit”.

Cum se vede, toate evadările din lumea interioară se sfîrșesc cu un spectacol. Lumea exterioară este un continuu spectacol. Pare o existență acceptabilă. Poeta, însă, iute ne contrazice, sugerîndu-ne că am devenit

mecanismele unui sistem automatizat în care sentimentele sînt inacceptabile: „Vorbeam despre tine încet./ nimic despre viață/ copiii ieșeau de la evidența populației/ în șir indian”. Aici este cel de-al doilea punct dureros al vieții pe care poeta îl exploatează în discursuri echilibrate, sobre. Iată un eventual autportret care instituie documentar existența individuală de la începutul celui de-al treilea mileniu al omenirii cu semnele lui deloc incurajatoare: „Numele ei/ un strigăt jupuit de viu./ cald în gura ta (...) Suavă și strong./ ea plutește în tunelul de spaimă/ își pune halatul/ ca să vindece imprecis/ estuare de minereuri/ ce se preling din coada ochiului”. Sau altul colectiv: „Acești oameni/ dacă ar fi inspirați/ ar cînta încetisor dimineața/ și, siguri de privighetoare/ ar transforma o parte din lume/ în fișiere mici./ ar transla-o în dosare/ și s-ar întoarce fericiți în viață”.

Ce e de făcut? O întrebare pe care poezii și-o pun de la facerea lumii. Răspunsul rămîne întotdeauna ambiguu. Implicit la Daniela Șontică. Poeta încearcă să ne sugereze două ieșiri: prima, la îndemîna noastră și se numește izbăvirea prin iubire. Viața trebuie acceptată chiar dacă de atîtea

Cronica plastică

În beci se face vin

Veronica BODEA TATULEA

Galeria Europe a U.A.P. se pare că și-a făcut un frumos obicei, acela de a programa expoziții ale unor tineri artiști, mulți dintre ei aflați în perioada de formare pe băncile unor institute de artă. Brașoveanca Ana Dutia este studentă în anul III la secția de pictură a Universității de Artă din București, după ce a absolvit Liceul de Artă din Brașov. Sub titlul „În beci se face vin” ne prezintă cam o duzină de pinze pictate cu acril, de dimensiuni relativ mari (1.50/1.20 m), o demonstrație de raționalitate care înfîlșește, în cele din urmă, naturalul, după o cercetare structurală și generativă materializată în configurații care măturisesc fascinația sa pentru geometrie, rigoare și exprimare concisă. Imaginile reale văzute într-un “Beci” în care se face vin nu reprezintă însă un scop, ci o modalitate de integrare într-

un sistem coerent a versatilității naturii reduse la o expresie plastică a relațiilor definite. Pornind de la un detaliu, hiperbolizat de imaginația creatoarei, devenit motiv narativ, crîmpei al unei acțiuni povestite cu poftă redării meticuloase a detaliului, artista realizează o suită de fragmente de o discontinuitate gîndită cu seriozitate, fiecare element - tablou dobîndind un sens dramatic, așezîndu-se într-o relație dinamică cu spațiul înconjurător și devenind element central al unei unități spațiale. Folosind șabloane de tip raster, autoarea este în consens cu o epocă a ajustărilor precise și a construcției riguroase, formele elementare proliferăzînd sistematic, amplificîndu-se și multiplicîndu-se în structuri din ce în ce mai complexe. Planuri și volume sînt încastrate progresiv, pînă la oprirea între limitele impuse de cadru, o limitare care zăgăzuiește o expansiune, o dilatare care ar putea cîntropi întregul spațiu înconjurător,

unificînd pinzele într-o imagine gigantică. În fond, nu contează unde se petrece acțiunea povestii spuse de autoare, este propriu-zis vorba despre consemnarea permanentului raport între om și timp, fiecare lucrare devenind materializarea în imagine heraldică a timpului. Realizate într-o imagine mai mult grafică, construite cu o incredibilă claritate, aproape monocrome, pe muchia riscantă a unei simplități sever asumate, pinzele Aniei Dutia par a închide în ele un mesaj care trebuie decodat de privitor. Este însă prea multă risipire pentru a alcătui în final o singură lucrare uriașă, iar parcurgerea traseului de la o pinză la următoarea nu oferă surprize, suferînd de o monotonie care împiedică privitorul să înțeleagă această demonstrație de rigoare și elevată lectură a realității, fiecare imagine pîrînd a fi, în fond, asemenea unei lentile perfect șlefuite prin care privirile pot redescoperi uimitoarea frumusețe a lucrurilor.

